

Datum
2020-11-09

Diarienummer
KLN-2022/616.119

Konkurrensprövning av prioriterad verksamhet

Analys för verksamhet: **natur- och klimatavdelningen**

Innehåll

Konkurrensprövning av prioriterad verksamhet.....	1
Inledning	3
Beskrivning av konkurrensprövad verksamhet.....	3
Miljöstrategiskt arbete	3
Intressenter	3
Marknads- och omvärldsanalys.....	3
Konsekvensanalys	4
Tillsyn och fältarbete i kommunens naturreservat och på övrig kommunal naturmark	4
Intressenter	4
Marknads- och omvärldsanalys.....	4
Konsekvensanalys	4
Reservatförvaltning och förvaltning av övrig kommunal naturmark.....	4
Intressenter	6
Marknads- och omvärldsanalys.....	6
Konsekvensanalys	6
Naturvårdsarbete med stöd av ekologisk särkompetens	7
Intressenter	7
Marknads- och omvärldsanalys.....	7
Konsekvensanalys	7
Energirådgivning.....	8
Intressenter	8
Marknads- och omvärldsanalys.....	8
Konsekvensanalys	8
Strategiskt naturvårdsarbete som inte finns med i konkurrensprövningsplanen	8
Sammantagen bedömning.....	9

Inledning

Aktiv konkurrensprövning är en del av kommunens rationella styrning med syftet att systematiskt och metodiskt pröva om även andra än kommunen kan driva verksamheten med samma eller bättre kvalitet och till samma eller lägre kostnad.

Huddinge kommun ska aktivt konkurrenspröva sina verksamheter genom att *alla* relevanta delar av den ska genomlysas för att utröna om en alternativ drift kan vara effektivare än den egna regin och en upphandling ska initieras.

Konkurrensprövningsplanen omfattar de verksamheter som är prioriterade att analyseras nästkommande år och utgör en bilaga till nämndens verksamhetsplan och ska följas upp i nämndens delårsplan 2 och verksamhetsberättelsen.

Nedan görs en djupare analys av prioriterad verksamhet.

Beskrivning av konkurrensprövad verksamhet

De delar av klimat- och stadsmiljönämndens verksamhet som finns med i konkurrensprövningsplanen för 2022 hör alla till natur- och klimatavdelningen.

Följande delar av natur- och klimatavdelningen konkurrensprövas:

- miljöstrategiskt arbete
- tillsyn och fältarbete inom kommunens naturreservat
- reservatförvaltning
- naturvårdsarbete med stöd av ekologisk särkompetens, och
- energirådgivning.

Miljöstrategiskt arbete

Förvaltningens miljöstrategier ansvarar för att ta fram och följa upp kommunens miljöprogram, som för perioden 2022–2025 omfattar delområdena klimat och energi, hållbart byggande, vatten, biologisk mångfald och friluftsliv, gifter i miljön samt informera och engagera. Miljöstrategerna stöttar med sin specialistkompetens kommunens övriga förvaltningar och bolag i att genomföra sitt miljöarbete. Specialistkompetens upphandlas i enstaka fall när bedömning görs att uppdraget kan utföras mer kostnadseffektivt och kvalitativt av extern leverantör, till exempel vid behov av specifika analyser och beslutsunderlag.

Intressenter

Intressenterna för det miljöstrategiska arbetet är Huddinge kommuns förvaltningar och bolag. För deras del är det viktigt att miljöstrategerna har hög kompetens och att de har god kännedom om kommunens olika verksamheter, oavsett om det miljöstrategiska arbetet bedrivs i kommunal eller i extern regi.

Marknads- och omvärldsanalys

Det finns externa utförare, men förvaltningen har erfarenhet av att resurser och sakkompetens för specifika analyser har köpts in, där resultatet blivit sämre än om arbetet hade gjorts av kommunens egen personal. Det är svårt att hitta externa utförare som både har den specialistkompetens och den lokalkännedom som behövs för att arbetet ska kunna utföras med önskad kvalitet.

Konsekvensanalys

Det miljöstrategiska arbetet bedrivs i nära samarbete med representanter för kommunens olika förvaltningar och bolag för att på bästa sätt stötta dem i utförandet av kommunens miljöarbete. Förvaltningen har en liten, väl sammansatt grupp erfarna miljöstrateger som har hög kompetens inom de olika sakområden som ligger inom miljöstrategernas ansvarsområde. Detta, tillsammans med över tid upparbetad god kännedom om kommunens olika verksamheter och etablerade kontakter i organisationen, borgar för hög kvalitet i utförandet.

Specialistkompetens upphandlas i enstaka fall när bedömning görs att uppdraget så kräver, för bland annat specifika analyser och beslutsunderlag. Förvaltningen bedömer att det skulle vara dyrare att få motsvarande arbete utfört av en konsult eller upphandlad leverantör.

Tillsyn och fältarbete i kommunens naturreservat och på övrig kommunal naturmark

Tillsyn i kommunens naturområden sker av medarbetare med förordnande som naturvårdsvakt. Naturvårdsvakter förordnas av Länsstyrelsen med stöd av 26 kap. 23–24 § miljöbalken, 17 § terrängkörningsförordningen för tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter för områden, naturföremål och djur- och växtarter, samt terrängkörningslagens bestämmelser inom till exempel naturreservat och nationalparker. För att bli naturvårdsvakt krävs genomgången utbildning enligt Polismyndighetens bestämmelser. Förordnandet avser ett visst område och tre år åt gången. Det råder stor brist på naturvårdsvakter. Deras roll är viktig då de möter invånare när de besöker kommunens naturområden och informerar om naturens värden och om förhållningsregler.

Intressenter

Kommunens invånare och besökare är intressenter för tillsynen och fältarbetet inom kommunens naturreservat. Det ligger i deras intresse att arbetet utförs med ett gott resultat, oavsett om det sker i kommunal eller i extern regi.

Marknads- och omvärldsanalys

Förvaltningen känner inte till någon extern leverantör som erbjuder tjänsten, eller som besitter den kompetens som krävs för att utföra tjänsten.

Konsekvensanalys

Kommunens medarbetare har de formella förordnanden som krävs och har över tid förvärvat mycket god lokalkännedom om de natur- och friluftsvärden i vår natur som ska skyddas samt om de riskområden som bör bevakas extra.

Reservatförvaltning och förvaltning av övrig kommunal naturmark

Nämnden ansvarar för förvaltning av kommunägda fastigheter inom naturreservat, vilket innebär förvaltning av natur, vatten och markområden, likväl som anordningar för rekreation och friluftsliv såsom vandringleder och rastplatser. Det innefattar bland annat tolv naturreservat och ett biotopskyddsområde på sammanlagt 5 400 hektar med mycket höga naturvärden och varierande naturtyper med stort värde för Huddingebornas fritid och rekreation. Utöver den skyddade

marken förvaltar nämnden genom natur- och klimatavdelningen 1 400 hektar kommunal naturmark. Naturvärden ska utvecklas, förvaltas och bevaras. Samtidigt är reservaten mycket välbesökta för rekreation och friluftsliv. Arbetet innebär inventering och analys av naturvärden, strategisk planering av naturvårdsarbetet, planering och projektledning av genomförande av naturvårdande åtgärder samt åtgärder för rekreation och friluftsliv.

Att förvalta naturreservat och annan natur med höga naturvärden kräver en särskild kompetens. Lokalkunskap och gedigen kännedom om kommunen är en förutsättning för att göra ett bra arbete både som naturvårdsvakt och som ekolog. För att kunna genomföra naturvårdsåtgärder inom ett naturreservat behövs mycket gedigen artkunskap, kompetens om miljöbalken och gällande föreskrifter och skötselplan, samt kunskap om att ta hänsyn till biologiska värden och friluftslivsvärden. Detta gäller också felanmälningar i naturmark som alla kräver bedömning på plats samt erfarenhet och kunskap om gällande föreskrifter.

Fel åtgärder i naturreservat kan leda till åtalsanmälan.

Ekologer beställer och planerar skötselåtgärder i naturreservaten och kommunal naturmark utanför naturreservaten av entreprenör eller egen fältpersonal.

Delar av verksamheten upphandlas när bedömning görs att uppdraget kan utföras mer effektivt av entreprenör, till exempel fällning av större områden träd (endast i naturvårdande syfte eftersom kommunen inte bedriver något traditionellt skogsbruk), grävarbeten, stängsel, mark, slåtter, bygg, utredningar och hämtning av sopor vid reservatsentréerna och av dumpat avfall.

Exempel på tjänster som beställs av entreprenör:

- skogstjänster, avverkning med skogsmaskiner
- stängseltjänster
- markentreprenad
- lieslätter
- maskinell slåtter med jordbruksmaskiner
- soptömning
- bekämpning av invasiva arter
- inventering av invasiva arter
- byggtjänster
- trädvård
- tekniska konsulter (exempelvis utredning och projektering av vattenvårdsåtgärder)
- labbtjänster (analys av vattenkvalitet)
- tjänster som utförs av lantbrukskonsult, och
- tjänster som utförs av EU-stöds konsult.

Förvaltningen har erfarenhet av att på grund av resursbrist ha köpt in konsulttjänster för planering och projektering av naturvårdsåtgärder. Det har i flera fall resulterat i mycket höga konsultkostnader där kommunens ekologer har fått lägga mycket tid på projektledning och att styra konsulterna, som bland annat

saknat den lokala kännedomen om Huddinge. I vissa fall har det varit svårt att hitta kompetens inom våtmarksrestaurering och -anläggning.

Huddinge kommuns egen naturvårdspersonal utför på daglig basis arbete i naturreservaten. Personalen ronderar reservaten och har stor lokal kännedom om naturområdena i kommunen. De är ett bra stöd till ekologerna för att kunna sätta in rätt insats vid rätt plats. Dessutom är flera i personalen förordnade till naturvårdsvakter och har rätt att utöva tillsyn i enlighet med dessa regler.

Exempel på tjänster som utförs med egen fältpersonal:

- felanmälningar
- naturvårdande mindre åtgärder, såsom slyröjning, återvätning och friställning
- skötsel av friluftsanordningar (bland annat 20 mil vandringsled, 2 mil ridled, 101 reservatsentréer, 26 grillplatser, fågeltorn och vindskydd, 3,5 km spång, soptunnor och hundratals stättor och grindar)
- gränsmarkering
- stöd för betesdrift
- riskträd
- vattenreglering
- viltvårdsansvar, och
- naturvårdsvaktande insatser enligt reservatsföreskrifterna.

Intressenter

Kommunens invånare och besökare är intressenter. Det ligger i deras intresse att arbetet utförs med ett gott resultat, oavsett om det sker i kommunal eller i extern regi.

Marknads- och omvärldsanalys

Det finns externa utförare, men förvaltningen bedömer att det skulle vara dyrare att få motsvarande arbete som idag inte upphandlas, utfört av en konsult eller en upphandlad leverantör.

Konsekvensanalys

God reservatsförvaltning kräver ekologisk kompetens tillsammans med god kännedom om kommunens natur- och friluftsvärden. Förvaltningen har en liten, väl sammansatt grupp erfarna ekologer som har hög kompetens inom de olika sakområden som ligger inom reservatsförvaltarnas ansvarsområde samt mycket god kännedom om kommunens geografiska områden och naturvärden. Det täta samarbetet med kommunens naturvårdsvakter och naturvårdare borgar för hög kvalitet i utförandet. Delar av verksamheten upphandlas redan när det bedöms kunna utföras mer effektivt av en entreprenör. Förvaltningen bedömer att det skulle vara dyrare att få motsvarande arbete som idag inte upphandlas, utfört av en konsult eller en upphandlad leverantör.

Naturvårdsarbete med stöd av ekologisk särkompetens

Naturvårdsarbetet handlar om naturvårdande praktisk skötsel av natur för att bevara och gynna naturvärden, ekologisk mångfald och biologiska samband. I arbetet ingår exempelvis genomförande av betesdrift, brynhuggningar, friställande av skyddsvärda ekar, bedömning av riskträd och uppföljning av effekter av naturvårdsåtgärder, däribland vattenprover.

Förvaltningen anser att optimalt för naturvårdsarbetet i Huddinge kommun är att arbeta med balans mellan köpta tjänster och egen regi för att kunna leverera effektivitet och kvalitet, i reservatsskötsel och annan skötsel av naturmark i enlighet med naturvårdsplanen, miljöprogrammet och andra styrdokument.

Förvaltningen förordar efter den fördjupade analysen att verksamheten inte konkurrensutsätts, på grund av de många fördelar som finns med att ha en egen operativ och strategisk naturvårdsorganisation:

- Gedigen lokalkännedom om kommunen vilket är en förutsättning vid hantering av felanmälningar och i kontakt med kommuninvånare.
- Ansvarskännande anställda som tar helhetsansvar, ser till verksamhetens bästa och ser och verkar för synergieffekter och inte enbart utför en beställd åtgärd.
- Kort och nära kommunikationsvägar mellan beställare, d.v.s. ekologer och naturvårdare, vilket skapar bra relationer, ett nära samarbete och ett gott resultat.
- Strategisk kompetens med stöd till andra avdelningar inom kommunen i frågor som rör planprocesser, artskydd, biotopskydd, naturvärdesinventeringar med mera.
- Kvitto på det goda arbete som förvaltningen utför är de utmärkelser som Huddinge kommun har fått, till exempel årets friluftskommun 2014 och 2018 och bästa naturvårdskommun 2014 samt det höga besöksantalet i naturreservaten.
- Områdena som avdelningen förvaltar är känsliga marker där höga naturvärden kan gå förlorade om beställning eller utförande utförs felaktigt. Okunskap kan få stora konsekvenser och förstöra naturvärden för lång tid framöver.

Intressenter

Såväl Huddinge kommuns förvaltningar som kommunens invånare och besökare är intressenter. Det ligger i deras intresse att arbetet utförs med ett gott resultat, oavsett om det sker i kommunal eller i extern regi.

Marknads- och omvärldsanalys

Det finns externa utförare, men förvaltningen bedömer att det skulle vara dyrare att få motsvarande arbete utfört av en konsult eller en upphandlad leverantör.

Konsekvensanalys

Förvaltningen har en liten, väl sammansatt grupp mycket erfarna naturvårdsvakter och naturvårdare som har hög kompetens och erfarenhet av praktiskt arbete för att

bevara och gynna naturvärden, ekologisk mångfald och biologiska samband. Arbetet genomförs i nära dialog och samarbete med ekologer. Detta tillsammans med god kännedom om kommunens områden och ett stort kontaktnätverk förvärvat över tid borgar för hög kvalitet i utförandet. Förvaltningen bedömer att det skulle vara dyrare att få motsvarande arbete utfört av en konsult eller en upphandlad leverantör.

Energirådgivning

Förvaltningens energi- och klimatrådgivare ger råd till privatpersoner, små och medelstora företag samt organisationer om energianvändning och -effektivisering, val av energislag, solceller med mera. Verksamheten finansieras av Energimyndigheten som uppdrar till landets kommuner att tillhandahålla energirådgivning. Huddinges energirådgivare arbetar som så kallad värdkommun och utför därmed lokala energirådgivningsprojekt för kommunerna Huddinge, Tyresö, Haninge, Nynäshamn och Salem. Huddinge kommuns rådgivare hanterar även all rådgivning per telefon och e-post för samtliga 26 kommuner i Stockholmsregionen. Enligt uppdraget från Energimyndigheten ska det bedrivas i kommunal regi.

Intressenter

Privatpersoner, organisationer och små och medelstora företag i kommunerna Huddinge, Tyresö, Haninge, Nynäshamn och Salem är intressenter. Uppdraget från Energimyndigheten tillåter inte att det utförs i annat än kommunal regi.

Marknads- och omvärldsanalys

Eftersom uppdraget från Energimyndigheten kräver att det utförs i kommunal regi finns det inga privata aktörer som skulle kunna utföra tjänsten. Tjänsten är utformad för att vara kommersiellt oberoende.

Konsekvensanalys

Huddinge kommuns energi- och klimatrådgivare har mycket hög kompetens och lång erfarenhet som efterfrågas av andra kommuner, varför flera Stockholmskommuner har valt att för sina invånare köpa energirådgivningstjänster från Huddinge kommun. Kommunen har några av regionens mest erfarna rådgivare anställda hos sig. De föreskrifter som styr energi- och klimatrådgivningen möjliggör inte att det utförs i extern regi.

Strategiskt naturvårdsarbete som inte finns med i konkurrensprövningsplanen

Utöver den reservatsförvaltning som finns med i konkurrensprövningsplanen utför förvaltningens ekologer även dessa arbetsuppgifter:

- Delta i stora infrastrukturprojekt såsom Tvärförbindelse Södertörn och Spårväg Syd.
- Delta i planprocesser såsom att vara medlemmar i den miljögrupp som har tagit fram underlag till Översiktsplan 2050 för Huddinge kommun, utvecklingsplaner och detaljplaner som rör naturmark.

- Stödja samhällsbyggnadsavdelningen (vid kommunstyrelsens förvaltning) och miljötillsynsavdelningen i frågor som rör allt från artskydd, biotopskydd, naturvärdesinventeringar och kompensationsåtgärder till vilken påverkan dispenser och tillstånd får på förekommande naturvärden.
- Stödja stadsmiljöavdelningen med ekologisk kompetens i projekt som "Ängar i staden".
- Delta i mellankommunala förbund som Tyresåns vattenvårdsförbund, vilket bland annat innebär att ta fram åtgärdsplaner och samverkansplaner för avrinningsområdet.
- Miljöövervakning (främst sjöprovtagning men det kan också handla om provfiske, e-DNA eller inventeringar på land).
- Genomföra vattenvårdsåtgärder från beslutade dokument såsom lokala åtgärdsprogram för sjöar samt Tyresåns åtgärdsprogram.
- Svara på remisser som rör naturfrågor.
- Upplåtelse av mark och framtagande av nyttjanderättsavtal.
- Delta i framtagande av strategiska kommunövergripande utredningar såsom spridningsanalys och ekosystemtjänstanalyser.
- Ta fram och följa upp strategiska dokument såsom naturvårdsplan, handlingsplan för invasiva arter och fornvårdsplan.
- Delta i workshoppar och svara på remisser av Länsstyrelsens länsövergripande strategier för grön infrastruktur, friluftsliv och skogsstrategi.
- Vara så kallade superusers inom GIS (kartverktyg) och förvaltning av stora mängder geografiska data kopplade till naturvårds- och friluftslivsarbetet.
- Naturguidning och framtagande av information till allmänheten i form av exempelvis informationsskyltar och reservatsfoldrar.
- Ansöka om extern finansiering i form av statliga bidrag.
- Genomföra upphandlingar.

I reservaten finns bland annat fem arrendjordbruk och ett åttiotal byggnader. Förvaltning av ingående byggnader och anläggningar samt hyresavtal är undantaget från konkurrensprövningen eftersom kommunen just nu arbetar med att ta fram en kommungemensam fastighetspolicy med tillhörande riktlinjer.

Sammantagen bedömning

Det krävs särskild kompetens för att förvalta naturreservat och annan natur med höga naturvärden. Lokalkunskap och gedigen kännedom om kommunen är en förutsättning för att kunna göra ett bra arbete som naturvårdsvakt eller ekolog. Naturvårdsåtgärder inom naturreservat kräver gedigen artkunskap, kompetens om miljöbalken och gällande föreskrifter och skötselplaner och kompetens om hur hänsyn tas till friluftslivs- och biologiska värden. Detsamma gäller för att kunna hantera felanmälningar i naturmark.

Felaktiga åtgärder i naturreservat kan leda till åtalsanmälan. De områden som nämnden förvaltar är känsliga marker med höga naturvärden som kan gå förlorade

om beställning eller utförande utförs felaktigt. Okunskap kan få stora, negativa konsekvenser i form av förstörda naturvärden under en lång tid.

Redan idag köper avdelningen in konsulter och externa utförare för olika arbeten, såsom tjänster som rör skogsbruk, trädvård, stängsel, mark, slåtter, bygg, sophämtning, bekämpning av invasiva arter, utredningar med mera.

Ekologernas arbete innefattar bland annat strategiska uppgifter såsom att delta i planprocesser och att ta fram utvecklingsplaner om naturmark och att stötta andra avdelningar i frågor som rör allt från art- och biotopskydd till naturvärdesinventeringar och projekt. Ekologerna tar även fram och följer upp strategiska dokument såsom naturvårdsplan, handlingsplan för invasiva arter och fornvårdsplan, samt besvarar remisser som rör naturfrågor.

Förvaltningen bedömer att det optimala för Huddinge kommuns naturvårdsarbete är att ha en balans mellan köpta tjänster och egen regi. Då kan nämnden leverera reservatsskötsel och annan skötsel av naturmark som är både effektiv och av hög kvalitet i enlighet med naturvårdsplanen, miljöprogrammet och andra styrdokument.

I förvaltningens fördjupade analys förordas fortsatt att verksamheten inte konkurrensutsätts. Nedan listas några av orsakerna till detta:

- Verksamheten har gedigen lokalkännedom om kommunen.
- I verksamheten arbetar ansvarskännande anställda som tar ett helhetsansvar, ser till verksamhetens bästa och ser och verkar för synergieffekter, i stället för att enbart utföra en beställd åtgärd.
- Verksamheten stöttar flera avdelningar inom och utanför förvaltningen med strategisk kompetens i frågor som bland annat rör planprocessen, artskydd, biotopskydd och naturvärdesinventeringar.

Förvaltningen gör därför bedömningen att resultatet av utredningen, inklusive analys och fördjupad analys, visar att det saknas skäl att konkurrensutsätta de konkurrensprövade verksamheterna och funktionerna.